

SHIFOXONA ICHI INFEKSIYALARINING TARQALISH OMILLARI VA EPIDEMIOLOGIK NAZORATI

Maxmudova Lola Baxromovna

Samarqand davlat tibbiyot universiteti “
Epidemiologiya” kafedrasida dotsenti

Ibragimova Fayyoza Chori qizi

Samarqand davlat tibbiyot universiteti “Epidemiologiya”
kafedrasida magistri

Bozorova Aziza Hasan qizi

Samarqand davlat tibbiyot universiteti “Epidemiologiya”
kafedrasida magistri

Annotatsiya: Mazkur maqolada shifoxona ichki infeksiyalarining tarqalish omillari hamda epidemiologik nazorat tizimining ahamiyati o‘rganilgan. Shifoxona ichki infeksiyalari zamonaviy tibbiyotning dolzarb muammolaridan biri bo‘lib, bemorlarning davolanish muddati uzayishiga, iqtisodiy xarajatlarning ortishiga hamda o‘lim holatlarining ko‘payishiga sabab bo‘lmoqda.

Tadqiqot davomida nozokomial infeksiyalarning asosiy xavf omillari, jumladan sanitariya-gigiyena qoidalariga rioya qilinmasligi, tibbiyot xodimlari qo‘l gigiyenasining yetarli emasligi, invaziv muolajalar sonining ortishi hamda antibiotiklardan noto‘g‘ri foydalanish holatlari tahlil qilindi.

Kalit so‘zlar: nozokomial infeksiya, epidemiologik nazorat, sanitariya-gigiyena, antibiotik rezistentligi, profilaktika, shifoxona infeksiyalari.

FACTORS OF THE SPREAD OF HOSPITAL-ACQUIRED INFECTIONS AND EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE

Maxmudova Lola Baxromovna

Associate Professor of the Department of Epidemiology, Samarkand State Medical
University

Ibragimova Fayyoza Chori qizi

Master's Student of the Department of Epidemiology, Samarkand State Medical
University

Bozorova Aziza Hasan qizi

Master's Student of the Department of Epidemiology, Samarkand State Medical
University

Abstract: This article examines the factors contributing to the spread of hospital-acquired infections and the importance of the epidemiological surveillance system. Hospital-acquired infections remain one of the urgent problems of modern medicine, as they lead to prolonged hospitalization, increased economic costs, and higher mortality rates among patients.

During the study, the main risk factors for nosocomial infections were analyzed, including non-compliance with sanitary and hygienic regulations, insufficient hand hygiene among healthcare workers, an increase in invasive procedures, and the irrational use of antibiotics.

Keywords: Nosocomial infection, epidemiological surveillance, sanitation and hygiene, antibiotic resistance, prevention, hospital-acquired infections.

Shifoxona ichki infeksiyalari (nozokomial infeksiyalar) zamonaviy sog'liqni saqlash tizimining eng dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, har yili millionlab bemorlar davolash muassasalarida turli xil infeksiyalar bilan zararlanmoqda. Bunday infeksiyalar bemorning davolanish muddatini uzaytiradi, iqtisodiy xarajatlarni oshiradi hamda nogironlik va o'lim ko'rsatkichlarining ortishiga olib keladi. Ayniqsa reanimatsiya,

jarrohlik, neonatologiya va gematologiya bo‘limlarida shifoxona ichki infeksiyalarining uchrash darajasi yuqori bo‘ladi.

Nozokomial infeksiyalar odatda bemor shifoxonaga yotqizilganidan so‘ng 48 soat o‘tgach yoki davolanish jarayonida yuzaga keladi. Ushbu infeksiyalar bakterial, virusli, zamburug‘li va parazitariy etiologiyaga ega bo‘lishi mumkin. Eng ko‘p uchraydigan qo‘zg‘atuvchilar qatoriga *Staphylococcus aureus*, *Escherichia coli*, *Klebsiella pneumoniae*, *Pseudomonas aeruginosa* hamda *Candida zamburug‘lari* kiradi. So‘nggi yillarda antibiotiklarga chidamli shtammlarning ortib borishi nozokomial infeksiyalarni davolashni yanada murakkablashtirmoqda.

Shifoxona ichki infeksiyalarining tarqalishiga bir qator omillar sabab bo‘ladi. Ulardan biri sanitariya-gigiyena qoidalariga yetarli darajada rioya qilinmasligidir. Tibbiyot xodimlari tomonidan qo‘l gigiyenasiga amal qilinmasligi infeksiyaning bemordan bemorga yoki tibbiy jihozlar orqali tarqalishiga olib keladi. Qo‘lni antiseptik vositalar bilan muntazam dezinfeksiya qilish nozokomial infeksiyalarni kamaytirishning eng samarali usullaridan biri hisoblanadi. Bundan tashqari, sterilizatsiya va dezinfeksiya jarayonlarining yetarli darajada tashkil etilmasligi ham infeksiya tarqalish xavfini oshiradi. Jarrohlik asboblari, kateterlar, sun‘iy nafas oldirish apparatlari va boshqa invaziv vositalarning noto‘g‘ri qayta ishlanishi mikroorganizmlarning ko‘payishiga sabab bo‘ladi. Ayniqsa uzoq muddat kateter qo‘llanilgan bemorlarda siydik yo‘llari infeksiyalari ko‘p uchraydi. Nozokomial infeksiyalar rivojlanishida antibiotiklardan noo‘rin foydalanish ham muhim omil hisoblanadi. Antibiotiklarni nazoratsiz va asossiz qo‘llash mikroorganizmlarning antibiotiklarga chidamliligini oshiradi. Natijada ko‘plab bakteriyalar oddiy davolash usullariga javob bermay qo‘yadi. Antibiotik rezistentligi nafaqat alohida bemor, balki butun jamiyat uchun epidemiologik xavf tug‘diradi.

Shifoxona ichki infeksiyalarining oldini olishda epidemiologik nazorat tizimi muhim ahamiyatga ega. Epidemiologik nazorat kasalliklarning tarqalish darajasini muntazam kuzatish, tahlil qilish va profilaktik choralarini ishlab chiqishni o‘z ichiga oladi. Nazorat tizimining asosiy vazifasi infeksiyaning manbai va yuqish

yo‘llarini aniqlashdan iborat. Epidemiologik nazoratning samarali olib borilishi uchun shifoxonalarda infeksiyon nazorat komissiyalari tashkil etilishi lozim. Ushbu komissiyalar sanitariya holatini nazorat qiladi, tibbiyot xodimlarining bilim va ko‘nikmalarini oshiradi hamda dezinfeksiya tadbirlarini muvofiqlashtiradi. Shuningdek, epidemiologik monitoring asosida kasallanish ko‘rsatkichlari muntazam ravishda tahlil qilinadi.

Profilaktik choralar orasida qo‘l gigiyenasiga qat’iy rioya qilish, sterilizatsiya sifatini oshirish, bir martalik tibbiy vositalardan foydalanish, palatalarni muntazam dezinfeksiya qilish hamda antibiotiklarni oqilona qo‘llash muhim o‘rin tutadi. Tibbiyot xodimlarini muntazam o‘qitish va malakasini oshirish ham nozokomial infeksiyalar kamayishiga xizmat qiladi. Shunday qilib, shifoxona ichki infeksiyalari sog‘liqni saqlash tizimida jiddiy epidemiologik muammo bo‘lib qolmoqda. Ularning oldini olishda sanitariya-gigiyena qoidalariga rioya qilish, zamonaviy epidemiologik nazorat tizimini kuchaytirish hamda profilaktik choralarni samarali tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.** Karimov Sh.K., Raximov B.B. *Infeksiyon kasalliklar va epidemiologiya*. Toshkent, 2018.
- 2.** O‘zbekiston Respublikasi SSV. *Shifoxona ichki infeksiyalarini nazorat qilish klinik protokollari*. Toshkent, 2022.
- 3.** Xasanov U.A., Tursunova D.R. *Tibbiyotda infeksiyon nazorat va nozokomial infeksiyalar*. Toshkent, 2020.
- 4.** World Health Organization (WHO). *Report on the burden of endemic health care-associated infection worldwide*. Geneva, 2011.
- 5.** Эпидемиология. Беляков В.Д. – *Эпидемиология*. Москва: Медицина.

6. O‘zbekiston Respublikasi SSV. *“Davolash-profilaktika muassasalarida infeksion nazorat va nozokomial infeksiyalarning oldini olish bo‘yicha klinik protokollar”*. Toshkent, 2020. SanPiN № 0318-16